

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О.Б. Жильцов
« _____ » _____ 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Конфліктологія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки 6.130102 «Соціальна робота»

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма «Конфліктологія»
для студентів за напрямом підготовки 6.130102 «Соціальна робота»

Розробники: Євченко Ірина Миколаївна, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології;

Власенко Інна Анатоліївна, кандидат психологічних наук, викладач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

Протокол від «30» серпня 2016 року №1

Завідувач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

_____ (Сергєєнкова О.П.)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи Інституту людини П. А. Клішевич

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча програма дисципліни «Конфліктологія» розроблена у відповідності з вимогами Закону України «Про вищу освіту» 1 липня 2014 р. щодо підготовки конкурентоспроможних фахівців для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни. Зайве доводити, що наука, пов'язана з вивченням конфліктів, має право на існування. До проблем виникнення й ефективного вирішення конфліктів виявляють великий інтерес не лише професіонали у сфері психології й соціології, але й політики, керівники, педагоги, соціальні робітники, тобто, всі ті, хто у своїй практичній діяльності пов'язані з проблемою взаємодії з людьми. Тому на етапі реформування національної вищої освіти набуває практичного значення питання впровадження основ конфліктології в систему підготовки кадрів, зокрема соціальних педагогів. Предметом вивчення навчальної дисципліни є ідеальна модель конфліктної взаємодії, її теорія, основою якої виступає понятійний апарат з центральною ланкою – категорією конфлікту.

Мета курсу: формування фахових компетентностей в галузі психологічних аспектів поведінки людей в різних конфліктних ситуаціях: забезпечення майбутніх психологів знаннями з основних понять, принципів та положень конфліктології, а також озброєння, на основі теоретичних знань, уміннями й навичками практичної діяльності попередження конфліктів, поведінки та виходу з конфліктних ситуацій.

Засобами для досягнення мети курсу є лекційний виклад змісту психологічних знань, які ознайомлюють студентів зі структурою та різними видами конфліктів, системою психологічних явищ, що обумовлюють роботу з конфліктними ситуаціями та конфліктами, самостійна робота студента, що перевіряється у співпраці з викладачем на індивідуальних заняттях, а також практичних заняттях, де студент набуває навичок застосування теорій в майбутній професійній діяльності.

Завдання курсу:

- ❖ Ознайомити слухачів з сутністю, місцем і роллю конфліктології в системі наукового знання, її концептуальним апаратом.
- ❖ Формувати у студентів розуміння природи і специфіки конфліктів.
- ❖ Навчити майбутнього фахівця застосовувати методи вивчення конфліктів з метою дослідження конфлікту як соціально-психологічного явища.
- ❖ Розвивати уміння аналізувати особистісні, міжособистісні, внутрішньогрупові та міжгрупові конфлікти.

- ❖ Сприяти розвитку у майбутніх фахівців навичок вибору стратегії реагування для ефективної поведінки в конфліктах та їх конструктивного вирішення.
- ❖ Виробити у студентів уміння використовувати прийоми й способи вербальної й невербальної комунікації для успішного вирішення конфліктів.

В результаті засвоєння модулів студенти повинні **знати:**

- ❖ історичні передумови виникнення та перспективи розвитку конфліктології;
- ❖ основні поняття та категорії конфліктології;
- ❖ методи наукових досліджень у конфліктології;
- ❖ функції конфліктології в суспільстві;
- ❖ природу конфліктів та їх види;
- ❖ причини конфліктів, їх функції та способи профілактики;
- ❖ методи діагностики та аналізу конфліктів;
- ❖ шляхи розв'язання, управління та попередження конфліктів.

На основі цих знань під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набувають умінь та навичок:**

- ❖ осмислено використовувати термінологічний апарат;
- ❖ діагностувати й аналізувати конфлікт з визначенням основних конфліктологічних понять;
- ❖ застосовувати адекватні моделі поведінки особистості в конфліктній взаємодії за ситуаційним підходом.

В результаті вивчення курсу «Конфліктологія» у студентів формується набір фахових **компетентностей:**

- ❖ розпізнавання ознак конфлікту, організацію взаємодії його учасників з метою продуктивного його розв'язання;
- ❖ володінням широким спектром стратегій поведінки в конфлікті;
- ❖ уміння застосовувати індивідуально сприятливі технологічні прийоми регулювання конфліктів у групах та колективах;
- ❖ емоційної саморегуляції, саморозвитку, постійного підвищення кваліфікації.
- ❖ самостійного пошуку й обробки відомостей та даних, необхідних для якісного виконання професійних завдань;
- ❖ презентації себе як фахівця, здатного надати кваліфіковану допомогу.

«Конфліктологія» як нормативна навчальна дисципліна має тісний зв'язок з дисциплінами професійно спрямування, а саме: вікова, педагогічна психологія, психологічне консультування, психодіагностика, історичні, соціологічні науки.

Теми, запропоновані в програмі, відповідають внутрішній логічній структурі предмету і розкривають значення знань з конфліктології в іжитті людини і в майбутній професійній діяльності.

Обсяг курсу «Конфліктологія» відповідно до навчального плану становить 108 год., із них: лекції – 22 год., семінарські заняття – 20 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 60 год.

Форма підсумкового контролю – залік.

**СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНФЛІКТОЛОГІЯ»**

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність / рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма навчання	заочна (дистанційна) форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 0301 «Соціально-політичні науки»	Нормативна	
Модулів – 3	Спеціальність 6.130102 «Соціальна робота»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		3	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – 0		Семестр	
Загальна кількість годин – 108		5	
		Лекції	
Тижневих годин для очної (денної) форми навчання: аудиторних – 2	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	22 год.	
		Семінарські	
		20 год.	
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		Модульний контроль	
6 год			
Вид контролю:			
залік			

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних:	лекцій	практичних, лабораторних	семінарських	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль I								
Загальна теорія конфлікту								
1.	Сутність конфліктів. Історія та методи конфліктології.	11	5	2		2	7	
2.	Причини, функції, види конфліктів	14	8	4		4	6	
3.	Виникнення конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації	13	5	2		2	7	2
Разом:		38	18	8		8	20	2
Змістовий модуль II								
Робота з конфліктами								
4.	Діагностика та прогнозування конфліктів	10	4	2		2	7	
5.	Методи роботи з конфліктами	13	7	4		2	6	
6.	Навчання ефективної поведінки в конфліктних ситуаціях	13	5	2		2	7	2
Разом:		36	16	8		6	18	20
Змістовий модуль III								
Специфіка окремих видів конфліктів								
7.	Психологічний аналіз протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення.	11	5	2		2	7	
8.	Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення.	11	5	2		2	6	
9.	Конфлікти в організації та шляхи їх вирішення	12	4	2		2	7	2
Разом:		16	14	6		6	20	2
Всього за навчальним планом:		108	48	22		20	60	6

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль I.

Загальна теорія конфлікту

Тема 1. Сутність конфліктів. Історія та методи конфліктології (2 год.)

Конфліктологія як наука. Конфлікти в історії суспільної думки. Становлення конфліктології в Україні та її розвиток на сучасному етапі. Наукове визначення конфлікту та його ознаки. Структурні елементи конфлікту. Підходи до вивчення конфліктів. Методи вивчення конфліктів. Динаміка конфлікту. Конструктивні та деструктивні функції конфліктів.

Тема 2. Причини, функції, види конфліктів (4 год.)

Причини конфліктів. Конфліктогени та їх класифікація. Особистісні та об'єктивні фактори виникнення конфлікту. Межі конфліктів (просторові, часові, суб'єктні). Проблема класифікації конфліктів. Внутрішньоособистісні конфлікти та їх особливості (за З. Фрейдом, К. Левіним, К. Роджерсом, А. Маслоу, В. Франклом, О.М. Леонтьєвим, К.Хорні, Е. Фроммом). Попередження внутрішньоособистісних конфліктів. Міжособистісні конфлікти та їх властивості, конфлікти групові та між особистістю і групою, інші види конфліктів (горизонтальні, вертикальні; духовні, матеріальні; за сферами: рольові, політичні, соціальні, міжетнічні, міжконфесійні, конфлікти культур та духовних цінностей, юридичні, економічні тощо).

Тема 3. Виникнення конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації (2 год.)

Реакція людини на проблеми. Стратегії поведінки у конфліктній ситуації: уникнення, боротьба, діалог, співпраця, компроміс, пристосування; захисні механізми у конфлікті. Особливості конфліктної взаємодії мотиви і цілі учасників, регулятори конфліктної взаємодії.

Змістовий модуль II.

Робота з конфліктами

Тема 4. Діагностика та прогнозування конфліктів (2 год.)

Принципи діагностики конфлікту. Етапи діагностичної процедури. Аналітичний етап у діагностиці. Картографія конфлікту. Особливості проведення тестування різних вікових груп. Варіанти вирішення конфлікту: повний і неповний. Проблеми у прогнозуванні конфліктів. Конкретні методи діагностики рівня конфліктності та рис особистості.

Тема 5. Методи роботи з конфліктами (4 год.)

Основні поняття управління конфліктами. Участь третьої сторони у розв'язанні конфліктів. Посередництво психолога та соціального робітника у вирішенні конфліктів. Принципи психологічного посередництва. Комунікативні

бар'єри і можливість взаєморозуміння у конфлікті. Види та стадії медіації. Психологічне консультування. Групова психотерапія.

Тема 6. Навчання ефективної поведінки в конфліктних ситуаціях (2 год.)

Профілактика конфліктів і її напрями. Практика вирішення конфліктів діти-дорослі. Конструктивна поведінка в конфліктах у дитячому віці. Розвиваюча програма для школярів. Шкільне посередництво. Урахування в колективі гендерних і вікових відмінностей як чинник запобігання конфліктів.

Змістовий модуль III.

Специфіка окремих видів конфліктів

Тема 7. Психологічний аналіз протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення (2 год.)

Особливості педагогічного конфлікту. Ознаки педагогічного конфлікту. Протиріччя і конфліктні ситуації в педагогічній взаємодії та способи їх регулювання. Стилi взаємин (стійкий позитивний, стійкий негативний, пасивно негативний, пасивно позитивний). Емпіричні невербальні індикатори прояву ставлення студента до викладача. Умови запобігання та шляхи вирішення педагогічного конфлікту у взаєминах викладачів і студентів. Помилки викладачів у стилі керівництва. Форми конфліктної поведінки студента.

Тема 8. Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення (2 год.)

Особливості поведінки, стилів реагування та вирішення конфліктів у сім'ї як перший зразок взаємодії у конфліктній ситуації. Первинні та вторинні здібності як можлива основа сімейних конфліктів. Незадоволення потреб у сім'ї, неузгодженість сімейних ролей, функцій, низький рівень адаптації та сумісності як чинники виникнення конфліктів. Феномени взаєморозуміння та прощення у сімейних взаєминах. Необхідність психологічної допомоги при сімейних конфліктах. Особливості сімейної, батьківської та партнерської груп при вирішенні конфліктів.

Тема 9. Конфлікти в організації (2 год.)

Особистість у психології управління. Влада як соціальний інститут та інструмент управління. Влада як ресурс керівника. Керівник (лідер) як об'єкт психологічного дослідження. Якості і риси керівника. Управлінські ролі керівника. Психологія впливу керівника на підлеглих як вияв його влади й авторитету в організації. Корупція – фактор конфліктності влади й народу. Соціально-психологічний клімат у колективі. Проблема статі в управлінні.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I

Загальна теорія конфлікту

Семінарське заняття № 1 (2 год)

Сутність конфліктів. Історія та методи конфліктології.

1. Визначення, ознаки конфлікту; зв'язок з іншими науками.
1. Історія розвитку конфліктології.
2. Становлення конфліктології як науки в Україні та її розвиток на сучасному етапі.
3. Методи вивчення конфлікту.
4. Структура конфлікту.
5. Динаміка конфлікту.
6. Причини конфлікту (об'єктивні чинники та особистісні елементи).
7. Функції конфлікту (конструктивні: загальні та особистісні; деструктивні: загальні та особистісні).
8. Межі конфлікту.

Семінарське заняття № 2-3

Причини, функції, види конфліктів (4 год.)

1. Проблема класифікації конфліктів.
2. Види конфліктів:
 - Міжособистісні;
 - Міжгрупові;
 - Рольові;
 - Політичні;
 - Міжетнічні;
 - Юридичні;
 - Економічні;
 - Трудові та інші.
3. Розуміння конфліктів наступними авторами:
 - З. Фрейдом;
 - В.С. Мерліним;
 - К.Хорні;
 - М. Дойча;
 - К. Юнгом;
 - К. Роджерсом;
 - Е. Фроммом;
 - А. Маслоу;
 - Е. Берном;
 - В. Франклом;
 - К. Левіним;
 - О.М. Леонтьєвим;

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 13, 17]

Семінарське заняття № 4

Виникнення конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації (2 год.)

1. Критичні життєві ситуації та реакція людини на проблему.
2. Фактори визначення ситуації як конфліктної.
3. Стратегії реагування (захисні механізми; боротьба, ухиляння, діалог, пристосування, компроміс, співпраця).
4. Конфліктна взаємодія (мотиви і цілі учасників, моделі розвитку міжособистісної конфліктної ситуації).

5. Практичне завдання: у художній літературі (або приклади з життя) обрати конфліктну ситуацію. Проаналізувати її за наступними критеріями:

- вид конфлікту;
- причини;
- функції;
- динаміка конфлікту;
- стилі взаємодії у конфлікті;
- можливі шляхи розв'язання конфлікту.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7]

Змістовий модуль II Робота з конфліктами Семінарське заняття № 5

Діагностика та прогнозування конфліктів (2 год.)

1. Емпіричні методи вивчення конфліктів.
2. Етапи та принципи діагностики конфлікту.
3. Конкретні методи діагностики конфліктів.
4. Особливості діагностики різних вікових груп та професій.
5. Практичне завдання: провести діагностику особистості на рівень конфліктності, стратегію реагування у конфліктній ситуації, рівень тривожності, типології характеру та темпераменту; дати прогноз особливості поведінки у конфлікті.

Література: [1, 2, 4, 5, 6, 16, 18]

Семінарське заняття № 6 Методи роботи з конфліктами (2 год.)

1. Становлення практики управління конфліктами.
2. Роль та напрямки соціального робітника у роботі з конфліктами.
3. Бар'єри комунікації в конфлікті та можливість взаєморозуміння.
4. Переговори – універсальний метод розв'язання конфліктів.
5. Психологічне консультування.

Література: [1, 2, 3, 4, 15, 16, 17]

Семінарське заняття № 7

Навчання ефективної поведінки в конфліктних ситуаціях (2 год.)

1. Практика вирішення конфліктів: діти–дорослі.
2. Конструктивна поведінка в конфліктах у дитячому віці.
3. Навчаючі програми для школярів.
4. Шкільне посередництво.
5. Мудрість спілкування.

Література: [1, 2, 3, 4,]

Змістовий модуль III
Специфіка окремих видів конфліктів
Семінарське заняття № 8

Психологічний аналіз протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення (2 год.)

1. Протиріччя і конфліктні ситуації в педагогічній взаємодії та способи їх регулювання;
2. Характеристика педагогічного конфлікту;
3. Умови запобігання та шляхи вирішення педагогічного конфлікту у взаєминах викладачів і студентів;
4. Особливості навчання вирішенню педагогічних конфліктів.
5. **Питання для дискусії:**
 - Коли і в кого не виникає протиріч і бар'єрів у спілкуванні?
 - Педагоги говорять, що кількість конфліктів у закладах освіти збільшилася. Які можливі причини цього явища, якщо це так?
 - Чи бувають конфлікти які не можна вирішити у педагогічній взаємодії?
 - Розробіть власні поради щодо того як готувати студентів до вирішення конфліктів.

Згадайте з власного досвіду, чи виникали бар'єри спілкування (конфлікти) під час Вашого навчання між викладачем і студентом? Дайте психологічний аналіз причин їх виникнення. Наскільки психологічно доцільно вони були вирішені?

Література: [2, 4, 18]

Семінарське заняття № 9

Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення.

1. Причини виникнення сімейних конфліктів.
2. Феномен прощення у сімейних стосунках.
3. Характеристика взаєморозуміння у сім'ї.
4. Тренінг позитивної сімейної психології.
5. Розробіть власні рекомендації щодо нормалізації подружньої взаємодії, попередженню конфліктів з підлітками та переходу сімейної сварки у конфліктну ситуацію.

Література: [2, 3, 5, 9, 13, 15, 17]

Семінарське заняття № 10

Конфлікти в організації (2 год.)

1. Особистість у психології управління.
2. Влада як соціальний інститут та інструмент управління.
3. Соціально-психологічний клімат у колективі.
4. Проблема статі в управлінні.
5. Поради управлінцю в процесі спілкування (правила ведення діалогу; виступ перед негативно налаштованою аудиторією).
6. **Практичне завдання:** Наведіть приклад сімейного конфлікту та проаналізуйте усі його особливості.

Література: [2, 3, 5, 9, 13, 15, 17]

IV. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Провідними завданням для самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни є:

- теоретичне опрацювання отриманої інформації з певної теми;
- виконання творчої роботи;
- практичне застосування отриманих знань у підготовці до семінарських та практичних занять;
- постійне ведення термінологічного словника (кожний понятійно опрацьований модуль – 5 балів).

Творча робота за змістом може бути представлена у формі міні-тренінгу, проекту, консультативної програми, алгоритму роботи з певним контингентом клієнтів; написання есе «Аналіз конфлікту» (на матеріалі власного життя студента, згідно зі структурою аналізу). Творча робота має відображати проблематику попередження, подолання, прогнозування конфліктів.

V. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

VI. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. опорні конспекти лекцій;
2. навчальні посібники;
3. робоча навчальна програма;
4. тестові контрольні завдання тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО Й ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Конфліктологія» оцінюються за європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100 (рейтингові показники успішності подані у Таблиці 7.1).

Таблиця 7.1

Рейтингові показники успішності у ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю подано у табл. 7.2.

Таблиця 7.2.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та підсумкового контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1	Відвідування лекцій	11
2	Семінарські та практичні заняття	110
3	Самостійна робота	20
4	Модульні контрольні роботи	75
5	Загальна максимальна кількість поточних балів	216
6	Коефіцієнт	2,16
Підсумковий рейтинговий бал		100

* Усі рейтингові бали, що набрав студент, вираховуються так: набрана студентом кількість балів ділиться на 2,16.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Конфліктологія» застосовуються такі методи:

методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда;

методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе;

методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

VIII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Андреев В.И. Конфликтология / Искусство спора, ведения переговоров, разрешения конфликтов /.-М., 2005.
2. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: Питер, 2002.
3. Берн Э. Игры, в которые играют люди, люди, которые играют в игры.-М., 2005.
4. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер. 2000. – 368с.
5. Пірен М.І. Основи конфліктології.-К., 1997.
6. Словник-довідник термінів з конфліктології / За ред. Пірен М.І., Ложкіна Г.В. – Чернівці-Київ, 1995.
7. Хорни К. Ваши внутренние конфликты. – СПб.: Лань, 1997.
8. Цюрупа М. В. Основи конфліктології та теорії переговорів. Навч. Посібник. – К.: Кондор, 2004. -172 с.

Додаткова:

9. Андреева Т.В. Психология семьи. – СПб.: Речь, 2007.

10. Бернс Р. Развитие Я- концепции и воспитание. – М., 1988.
11. Крайг Г. Психология развития. – СПб., 2000.
12. Леонград. Акцентуированные личности. – К., 1989.
13. Пезешкиан Н. Психотерапия повседневной жизни: тренинг разрешения конфликтов. – СПб.: Речь, 2004. – 288с.
14. Хасан Б. И. Конструктивная психология конфликта. – СПб.: Питер, 2003. – 250 с.
15. Чалдини Р. Психология влияния. – СПб., 2008.
16. Эйдемиллер Э.Г., Юстицкис В. Психология и психотерапия семьи. – СПб., 1999.
17. Юнг К. Архетип и символ. – М., 1991.
18. Юрченко В. І., Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи. – Київ., 2006.

Навчально-методична карта дисципліни «Конфліктологія», напрям підготовки 6.130102 «Соціальна робота»

Всього 108 годин, з них: лекції – 22 год., семінарські – 20 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 60 год.
 Форма контролю – залік. Загальна кількість балів – 216. Коефіцієнт 2,16.

Назва модуля	<i>Змістовий модуль 1 Загальна теорія конфлікту</i>	<i>Змістовий модуль 2. Робота з конфліктами</i>	<i>Змістовий модуль 3. Специфіка окремих видів конфліктів</i>
Кількість балів за модуль	<i>73 бали</i>	<i>62 бали</i>	<i>81 бал</i>
Теми лекцій	1.Сутність конфліктів. Історія та методи конфліктології. (1 бал) 2. Причини, функції, види конфліктів (2 бали) 3.Виникнення конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації (1 бал)	4. Діагностика та прогнозування конфліктів (1 бал) 5. Методи роботи з конфліктами (2 бали) 6. Навчання ефективної поведінки в конфліктних ситуаціях (1 бал)	7. Психологічний аналіз протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення (1 бал) 8. Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення (1 бал) 9. Конфлікти в організаціях та шляхи їх вирішення (1 бал)
Теми семінарських та практичних занять	1.Сутність конфліктів. Історія та методи конфліктології. (11 балів) 2. Причини, функції, види конфліктів (22 бали) 3.Виникнення конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації (11 балів)	5. Діагностика та прогнозування конфліктів (11 балів) 6. Методи роботи з конфліктами (11 балів) 7. Навчання ефективної поведінки в конфліктних ситуаціях (11 балів)	8. Психологічний аналіз протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення (11 балів) 9. Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення (11 балів) 10. Конфлікти в організаціях та шляхи їх вирішення (11 балів)
Самостійна робота	Творча робота -20 балів		
Види поточного контролю	МКР 1 - 25 балів	МКР 2 - 25 балів	МКР 3- 25 балів
Всього	216 балів		